

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul Dışındaki Öğrenme Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Evaluation Of Physical Education Teachers' Perspectives On Out-Of-School Learning Activities

Rahmi Yıldız¹

*Correspondence:

Rahmi Yıldız

rahmiyildiz@cumhuriyet.edu.tr

¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi/Orcid ID:
0000-0001-9789-7157
e-posta:
rahmiyildiz@cumhuriyet.edu.tr

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17428807>

Received / Gönderim: 30.07.2025

Accepted / Kabul: 15.10.2025

Published / Yayın: 24.10.2025

Volume 2, Issue 3, October, 2025

Cilt 2, Sayı 3, Ekim, 2025

Öz

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmada, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Sivas il merkezinde görev yapan 16 beden eğitimi öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, okul dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerinde planlama, uygulama, değerlendirme, avantajlar, dezavantajlar, sürdürülebilirlik ve genel değerlendirmeler temaları etrafında toplandığını göstermektedir. Özellikle planlama sürecinde zaman yönetimi, veli onayı ve okulun sunduğu imkânların öne çıktığı; uygulamada sosyo-ekonomik farklılıkların belirleyici olduğu; değerlendirmelerde ise hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin kazanımlarına vurgu yapıldığı görülmüştür. Kelime bulutu analizinde ise "okul, dışı, öğrenme, ortamlar, öğrencilerin, öğretmenler, avantajlar, dezavantajlar" gibi kavramların öne çıkması, bu alanın çok boyutlu doğasına işaret etmektedir. Katılımcılar, okul dışı etkinliklerin öğrencilerin özgüven, motivasyon ve sosyal uyumunu artırdığını belirtmiş; ancak zaman, mekân ve veli desteği konularında yaşanan sıkıntıların süreci zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, okul dışı öğrenme faaliyetlerinin öğrencilerin çok yönlü gelişimi için önemli olduğu, fakat daha sistematik planlama, idari destek ve aile işbirliği ile daha verimli hale getirilebileceği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, okul dışı öğrenme, öğretmen görüşleri, öğrenci gelişimi, nitel araştırma.

Abstract

The purpose of this study is to examine physical education teachers' perspectives on out-of-school learning activities. Conducted within a qualitative research design, the study involved semi-structured interviews with 16 physical education teachers working in Sivas during the 2024–2025 academic year, and the data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed that teachers' views were grouped around the themes of planning, implementation, evaluation, advantages, disadvantages, sustainability, and general assessments. Planning was strongly associated with issues such as time management, parental consent, and school resources, while implementation was shaped by socio-economic differences. Evaluation emphasized both student and teacher gains. The word cloud analysis highlighted key concepts such as "school, out-of-school, learning, environments, students, teachers, advantages, disadvantages," reflecting the multidimensional nature of these activities. Teachers reported that out-of-school learning activities enhanced students' self-confidence, motivation, and social adaptation but also stressed that challenges related to time, space, and parental involvement limited their effectiveness. In conclusion, out-of-school learning activities play a vital role in students' holistic development, yet their efficiency depends on systematic planning, stronger administrative support, and active family collaboration.

Keywords: Physical education, out-of-school learning, teachers' perspectives, student development, qualitative research.

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume3/ijoss-Volume2-issue3-15.pdf>

Giriş

Eğitim, yalnızca akademik bilgi aktarımı ile sınırlı kalmayan, bireylerin çok yönlü gelişimlerini hedefleyen bir süreçtir (Purkey, 1985). Modern eğitim yaklaşımları, bireylerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel gelişimlerini bütüncül bir şekilde desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu noktada ders içi etkinlikler kadar program dışı veya ders dışı etkinliklerin de önemi giderek artmaktadır. Program dışı etkinlikler, öğrencilerin okul ortamında ya da okul dışında, resmi müfredatın dışında gerçekleştirilen, gönüllülük esasına dayalı, notlandırma ve değerlendirme yapılmayan etkinliklerdir (Uysal, 2022). Null (2011), eğitimde örtük programı, bireylerin tutum, değer ve inançlarla karşılaştıkları, okul kültürünün bir parçası olarak tanımlarken; Wrem (1999) bu sürecin bireylerin toplumsal normları özümsemelerinde etkili olduğunu belirtmektedir (Akt. Ekinci, 2021).

Program dışı etkinlikler, örtük programın önemli bir bileşeni olarak informal öğrenme yollarından birini oluşturmaktadır (Brooks, 2007). Katılımın tamamen öğrenci isteğine bağlı olduğu (Gündoğdu, Karataş ve Nacar, 2011) ve notlandırmanın yapılmadığı (Bartkus, Nemelka, Nemelka ve Gardner, 2012) bu etkinlikler, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmeleri ve toplumsal yaşama uyum sağlamaları açısından kritik bir işleve sahiptir. Bu etkinlikler; akademiyle doğrudan ilişkili olan (bilimsel kulüpler, proje çalışmaları vb.) ve akademiyle dolaylı ilişkili olan (spor, kültürel faaliyetler, sanatsal çalışmalar) etkinlikler olarak iki ana kategoride incelenmektedir (Uysal ve Özkan Elgün, 2020).

Böylelikle öğrencilerin hem akademik gelişimlerine destek olunmakta hem de kültürel ve sosyal yönleri zenginleştirilmektedir. İnsanın varoluşundan itibaren fiziksel aktivite, yaşamın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Beslenme, korunma ve savunma gibi temel ihtiyaçlarla başlayan hareket, zamanla kültürel bir değer ve eğitimsel bir araç haline dönüşmüştür (Özcan ve Yıldırım, 2011). Sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan hareketsiz yaşam tarzı, bireylerin sağlık düzeylerini olumsuz etkilemiş; bu durum, özellikle gençlerin spor ve fiziksel etkinliklerle desteklenmesinin önemini artırmıştır (Ekici, Bayrakdar ve Uğur, 2009; Coşkun Türk vd., 2023; Yel vd., 2024).

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi, öğrencilerin boş zamanlarını hareketsiz biçimde geçirmelerine yol açmakta, bu durum ise fiziksel ve ruhsal sağlık problemlerini beraberinde getirmektedir (Özbay ve ark., 2014; Gönen vd, 2022). Bu bağlamda program dışı sportif etkinlikler, bireylerin hem fiziksel hem de sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir araç haline gelmiştir. Ergül, Alp ve Çamlıyer'in (2018) araştırmalarında ders dışı fiziksel aktivite programlarının öğrencilerin yaşam kalitesini anlamlı düzeyde yükselttiği ortaya konmuştur.

Program dışı etkinlikler, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını desteklemekle kalmamakta, aynı zamanda sosyal-duygusal gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Özçelik'in (2021) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma, sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin sosyal ilişkilerinin güçlendiğini, sorumluluk bilincinin arttığını ve ahlaki gelişimlerinde olumlu farklılaşmalar olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Aybek, İmamoğlu ve Taşmektepligil'in (2011) araştırmalarında öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını güçlendirdiği, sosyal gelişimlerine katkı sağladığı ve öğrencilerin kendilerini daha motive hissetmelerine neden olduğu vurgulanmıştır.

Ders dışı etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkisi yalnızca bireysel gelişimle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda toplumsal uyumu da güçlendirmektedir. Uzun ve Bolat'ın (2023) derleme araştırmalarında, program dışı etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra kişilerarası ilişkilerini geliştirdiğini, suç eğilimlerini

azalttığını ve özsaygılarını güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Öğretmen ve yöneticilerin ders dışı etkinliklere ilişkin görüşleri de literatürde dikkat çekmektedir. Ekici, Bayraktar ve Uğur'un (2009) Muğla'daki ortaöğretim kurumlarında yaptığı çalışmada, ders dışı etkinliklerin öğrencilerin başarısını artırdığı ancak uygulamada veli desteği ve fiziki imkânların yetersizliğinin engel oluşturduğu belirtilmiştir. Kocayiğit ve Ekinci'nin (2020) öğretmen görüşlerine dayalı araştırmasında, program dışı etkinliklerin öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağladığı, buna rağmen sayıca ve çeşitlilik bakımından yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Uysal'ın (2022) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada ise adayların program dışı etkinliklerin öğretmenlik becerilerini geliştirdiği, olumlu duyuşsal özellikler kazandırdığı ve iletişim becerilerini artırdığı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2017) "Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği" ders dışı etkinliklerin eğitim sürecinin önemli bir bileşeni olduğunu ortaya koymaktadır. Yönetmelikte öğrencilerin özgüven geliştirmeleri, zararlı alışkanlıklardan korunmaları, millî ve manevi değerleri içselleştirmeleri, yeni ilgi alanları ve beceriler kazanmaları için sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, program dışı etkinliklerin yalnızca bireysel gelişimi değil aynı zamanda toplumsal bütünleşmeyi de destekleyen yönünü ortaya koymaktadır.

Özetle, program dışı etkinlikler öğrencilerin akademik başarılarını destekleyen, sosyal-duygusal gelişimlerini güçlendiren, fiziksel sağlıklarını koruyan ve kültürel değerleri içselleştirmelerine katkıda bulunan çok boyutlu öğrenme alanlarıdır. Literatür, bu etkinliklerin öğrencilerde iletişim, iş birliği, sorumluluk bilinci, özgüven ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, öğretmenlerin ve yöneticilerin etkinliklerin sayıca yetersizliği, fiziki imkânların kısıtlılığı ve veli desteğinin eksikliği gibi sorunları sıklıkla dile getirdikleri görülmektedir.

Dolayısıyla beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, hem mevcut sorunları anlamak hem de etkinliklerin daha verimli uygulanabilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımıyla desenlenmiştir. Nitel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini, algılarını ve anlam dünyalarını doğal bağlam içinde ortaya koymayı amaçlamaktadır (Creswell, 2013). Araştırmada özellikle öğretmenlerin öznel deneyimlerini ve algılarını anlamaya yönelik olarak fenomenoloji (olgubilim) deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguya dair deneyimlerini betimleyerek ortak anlamları ortaya çıkarmayı hedefleyen bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu bağlamda araştırmada incelenen olgu, beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik deneyim ve görüşleridir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Sivas il merkezinde görev yapmakta olan 16 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, cinsiyet, okul türü (resmî/özel), yaş grubu ve mesleki kıdem gibi değişkenler açısından çeşitlilik esas alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, araştırmada maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmış; böylece farklı sosyo-kültürel ortamlarda görev yapan öğretmenlerin deneyim ve görüşlerine ulaşılması amaçlanmıştır (Patton, 2014). Çalışma grubunun

belirlenmesinde gönüllülük esası gözetilmiş, her katılımcıdan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş, analiz sürecinde “ÖĞRT-1, ÖĞRT-2 ...” şeklinde kodlamalar kullanılmıştır. Katılımcı sayısı, nitel araştırmalarda önerildiği üzere (Creswell, 2013), derinlemesine veri sağlayabilecek düzeyde tutulmuştur. Bu kapsamda toplam 16 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Katılımcı Kodu	Yaş	Cinsiyet	Meslek Kıdem Yılı	Eğitim Düzeyi	Kurum Türü
ÖĞRT-1	43	Erkek	18	18	Devlet
ÖĞRT-2	38	Kadın	12	12	Özel
ÖĞRT-3	41	Erkek	15	15	Devlet
ÖĞRT-4	35	Kadın	10	10	Devlet
ÖĞRT-5	47	Erkek	20	20	Özel
ÖĞRT-6	50	Kadın	25	Lisans	Devlet
ÖĞRT-7	39	Erkek	14	Lisans	Özel
ÖĞRT-8	42	Kadın	17	Lisans	Devlet
ÖĞRT-9	36	Erkek	11	Yüksek Lisans	Özel
ÖĞRT-10	33	Kadın	8	Yüksek Lisans	Devlet
ÖĞRT-11	44	Erkek	19	Lisans	Özel
ÖĞRT-12	40	Kadın	15	Lisans	Devlet
ÖĞRT-13	48	Erkek	21	Yüksek Lisans	Devlet
ÖĞRT-14	37	Kadın	13	Lisans	Özel
ÖĞRT-15	45	Erkek	22	Lisans	Devlet
ÖĞRT-16	34	Kadın	9	Yüksek Lisans	Özel

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 16 beden eğitimi öğretmeni cinsiyet, yaş, kıdem ve okul türü bakımından çeşitlilik göstermektedir. Katılımcıların yaşları 33 ile 50 arasında değişmekte olup bu durum farklı kuşaklardan öğretmenlerin görüşlerine ulaşılmasını sağlamaktadır. Kıdem dağılımının 8 ile 25 yıl arasında olması, hem mesleğe görece yeni başlamış hem de uzun yıllardır görev yapan öğretmenlerin deneyimlerinin araştırmaya yansımaya imkân tanımaktadır. Okul türü açısından katılımcıların devlet ve özel okullarda dengeli şekilde görev yapıyor olması, farklı kurumsal yapılar altında edinilen deneyimlerin karşılaştırılmasına olanak vermektedir. Ayrıca eğitim düzeyinde görülen lisans ve yüksek lisans çeşitliliği, akademik yeterlilik düzeyinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine bakış açısında nasıl bir rol oynayabileceğini tartışmaya açmaktadır. Genel olarak tablo, araştırma grubunun demografik açıdan çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymakta ve bu durum elde edilen bulguların daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, alan yazın taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilmiş olup, öğretmenlerin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin algılarını ve deneyimlerini ortaya çıkarmaya yönelik açık uçlu sorular içermektedir. Görüşme soruları hazırlanırken şu boyutlar dikkate alınmıştır: Okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin genel görüşler. Öğrencilere yönelik planlanan etkinlikler. Resmî ve özel kurumlarla iş birliği olanakları. Mesleki gelişime katkılar. Avantajları ve karşılaşılan güçlükler. Veriler, katılımcıların izinleri alınarak ses kaydı aracılığıyla toplanmış ve daha sonra yazılı metne dönüştürülmüştür.

Veri Toplama Süreci

Görüşmeler, araştırmacı tarafından öğretmenlerin görev yaptığı okullarda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 30–40 dakika sürmüştür ve toplamda yaklaşık 14 saatlik veri elde edilmiştir. Görüşme sürecinde katılımcıların rahat bir ortamda kendilerini ifade etmeleri için uygun mekânlar tercih edilmiştir. Araştırmanın etik boyutu için ilgili üniversitenin Etik Kurulu'ndan onay alınmış, ayrıca katılımcıların gönüllü katılımı sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

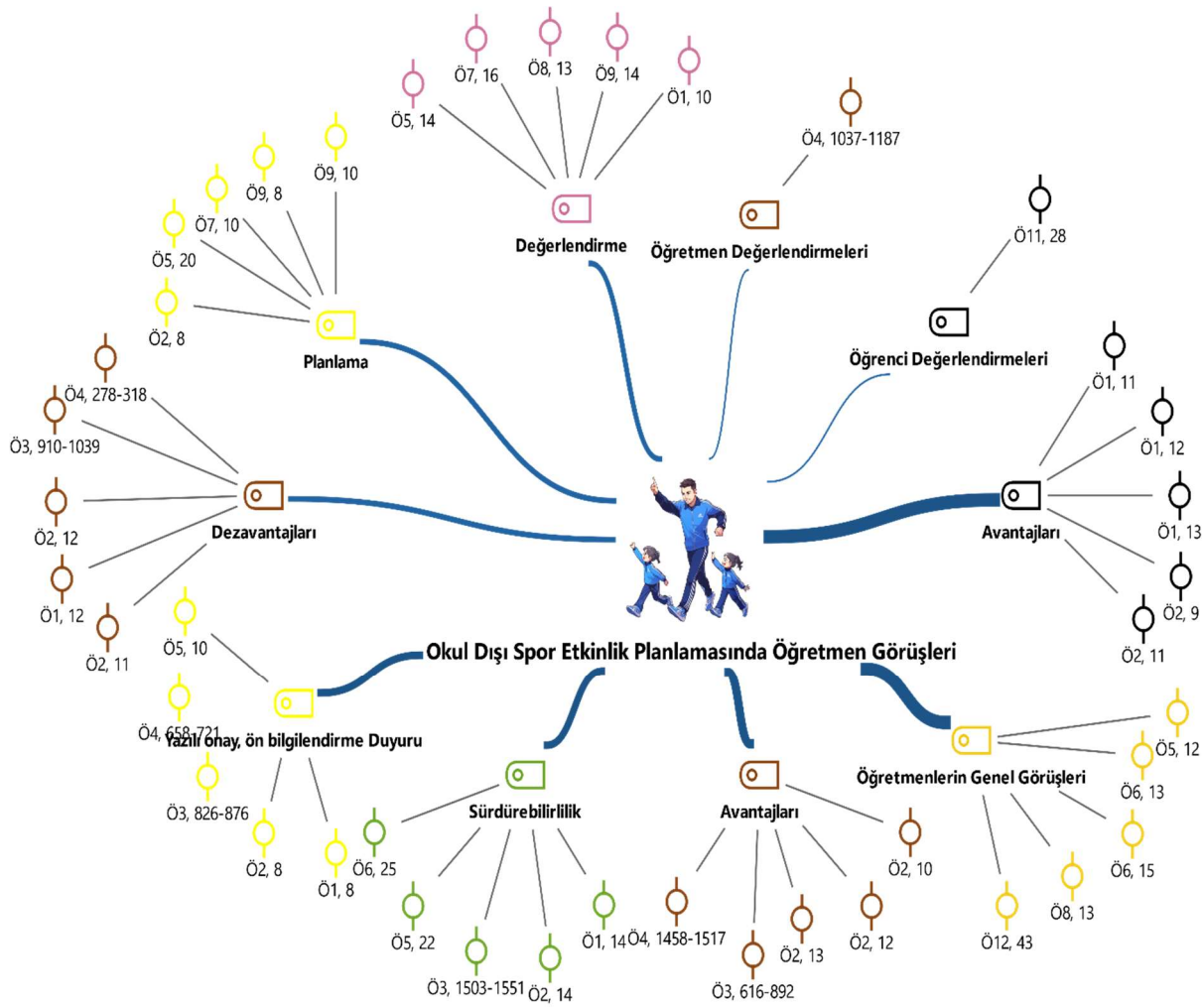
Araştırmada elde edilen nitel veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Bu yöntem, görüşme verilerinin önceden belirlenen tema ve kategoriler çerçevesinde düzenlenerek anlamlı bir bütün oluşturulmasına imkân tanımaktadır. Analiz sürecinde veriler öncelikle ses kayıtlarından yazılı metne aktarılmış, ardından sistematik kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Kodlama ve analiz sürecinde nitel veri analizinde yaygın olarak kullanılan MaxQDA 2020 yazılımı kullanılmıştır. Yazılım aracılığıyla öğretmen görüşlerinden elde edilen veriler için kod sistemleri oluşturulmuş, benzer kodlar altında anlamlı alt kategoriler ve temalar bir araya getirilmiştir. Bulgular, belirlenen temalar çerçevesinde yapılandırılmış ve doğrudan alıntılarla desteklenerek raporlaştırılmıştır. Analiz sürecinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, bağımsız bir ikinci araştırmacı ile kodlamalar karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası uyum oranı %87 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, Cohen's Kappa (κ) değeri dikkate alınarak belirlenmiş olup yüksek düzeyde uyuma işaret etmektedir. Ayrıca, bazı katılımcılara analiz bulguları geri sunularak katılımcı doğrulaması (member checking) yapılmış, böylece verilerin geçerliği ve güvenilirliği artırılmıştır. MaxQDA programı, verilerin sistematik ve şeffaf bir şekilde analiz edilmesine olanak sağlamış; kod sıklıkları, ilişkili temalar ve kodlar arası bağlantılar görsel ve sayısal çıktılarla desteklenmiştir. Bu durum, analiz sürecinin hem görsel hem de içeriksel açıdan daha güçlü bir şekilde yapılandırılmasına katkı sağlamıştır.

Etik İlkeler

Araştırmanın tüm aşamalarında bilimsel araştırma ve yayın etiğine uygun hareket edilmiştir. Veri toplama sürecine geçilmeden önce katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı ve gizlilik ilkeleri hakkında ayrıntılı bilgilendirme yapılmış, her katılımcıdan “bilgilendirilmiş gönüllü onam formu” alınmıştır. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş, elde edilen veriler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılmıştır. Analiz süreci tamamlandıktan sonra veriler güvenli biçimde arşivlenmiş ve yalnızca araştırma ekibinin erişimine açık tutulmuştur. Bu araştırma için, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'na yapılan başvuru kurul tarafından değerlendirilmiş ve 30.05.2025 tarihli, E-50704946-050.04-568998 sayılı karar ile “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul Dışındaki Öğrenme Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma etiği ilkeleri açısından uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşleri, belirlenen tema, kategori ve kodlar çerçevesinde düzenlenmiş ve Şekil 1'de görselleştirilmiştir.

Şekil 1. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin tema ve kategoriler

Şekil 1’incelendiğinde araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin okul dışı spor etkinliklerinin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine yönelik çok boyutlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Özellikle planlama aşamasında zaman planı, okulun sunduğu imkânlar, yazılı onay ve ön bilgilendirme süreçlerinin önemli olduğu görülmektedir. Bir öğretmen bu durumu *“Etkinlikler için en büyük sıkıntımız zaman ayarlamak. Ders programı yoğun olduğu için planlamada sıkıntı yaşıyabiliyoruz.”* (ÖĞRT-5) sözleriyle dile getirmiştir. Değerlendirme boyutunda hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin performansları dikkate alınmaktadır. Bu durum, etkinliklerin sadece süreç odaklı değil aynı zamanda sonuç odaklı değerlendirildiğini göstermektedir. Nitekim bir öğretmen, *“Etkinlik sonunda öğrencilerin davranışlarını gözlemliyoruz, onların katılım isteği bize geri bildirim sağlıyor.”* (ÖĞRT-14) diyerek sürecin izlenmesine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinde avantajlar sıkça dile getirilmiştir. Etkinliklerin öğrencilerin motivasyonlarını artırdığı, sosyal ilişkilerini güçlendirdiği ve özgüvenlerini yükselttiği vurgulanmaktadır. Bu durumu bir öğretmen *“Çocuklar sınıf dışına çıktığında çok daha hevesli oluyor, dersin eğlenceli tarafını orada keşfediyorlar.”* (ÖĞRT-12) sözleriyle ifade etmiştir. Bununla birlikte, etkinliklerin bazı dezavantajları da ortaya konmuştur. Özellikle organizasyon yükü, araç-gereç ve mekân yetersizlikleri ile veli izinlerinin alınmasında yaşanan sıkıntılar öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Örneğin, bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Etkinliği planlıyoruz ama her zaman araç-gereç ya da mekân sıkıntısı çıkıyor, bu da süreci zorlaştırıyor.”* (ÖĞRT-3) şeklinde görüş belirtmiştir. Sürdürülebilirlik boyutunda ise öğretmenler, bu tür etkinliklerin tek seferlik değil, süreklilik kazanacak şekilde

uygulanmasının öğrenciler üzerinde daha kalıcı etkiler bırakacağını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı, “*Bu tür etkinlikler sürekli hale gelirse öğrencilerde daha kalıcı alışkanlıklar gelişir.*” (ÖĞRT-8) diyerek bu görüşü desteklemiştir. Son olarak, öğretmenlerin genel görüşleri, okul dışı spor etkinliklerinin öğrencilerin hem fiziksel hem de sosyal gelişimlerine katkı sağladığı yönündedir. Ancak öğretmenler, sürecin sadece kendi çabalarıyla yürütülemeyeceğini, veli iş birliği ve idari destek olmadan kalıcı bir yapı oluşturulamayacağını vurgulamışlardır. Bu bağlamda bir öğretmen “*Bu etkinlikler faydalı ama tek başımıza yeterli olmuyoruz. Okul yönetimi ve velilerin desteği şart.*” (ÖĞRT-15) ifadesiyle bu durumu ortaya koymuştur. Genel olarak bulgular, öğretmenlerin okul dışı spor etkinliklerini planlama, uygulama, değerlendirme, avantajlar, dezavantajlar, sürdürülebilirlik ve genel görüşler çerçevesinde bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen kelime bulutu

Şekil 2’de yer alan kelime bulutu, beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen en sık kullanılan kavramları göstermektedir. Görselde öne çıkan en büyük kelimelerden “*okul, dış, öğrenme, ortamları ve öğrencilerin*” ifadeleri, araştırmanın merkezinde öğrencilerin okul dışında farklı öğrenme ortamlarında deneyim kazanmasının bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kelime bulutunda ayrıca öğretmen, etkinlik, avantajları, dezavantajları, veli, izin, sosyo-kültürel, zaman planı, cinsiyet ve mesleki gibi kavramların öne çıkması, öğretmenlerin değerlendirmelerinin yalnızca pedagojik boyutla sınırlı kalmadığını göstermektedir. Bu kavramlar, okul dışı etkinliklerin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve sürdürülebilirliği süreçlerinde dikkate alınan çok boyutlu faktörlere işaret etmektedir. Katılımcı görüşleri bu durumu açıkça yansıtmaktadır. Örneğin, bir öğretmen etkinliklerin planlama sürecinde karşılaşılan güçlükleri şu sözlerle dile getirmiştir: “*Okul dışı etkinlikler öğrencilerin gelişimi için çok faydalı ama her zaman zamanlama ve izin konusunda sorun yaşıyabiliyoruz.*” (ÖĞRT-4) Bir başka öğretmen ise veli desteğine dikkat çekmiştir: “*Velilerden onay alınmadığında öğrencileri etkinliklere katmak zor oluyor. Ailelerin sürece destek vermesi şart.*” (ÖĞRT-7) Diğer yandan etkinliklerin öğrencilerin sosyal gelişimine katkısı da vurgulanmıştır: “*Öğrenciler sınıf dışına çıktıklarında hem daha fazla öğreniyor hem de sosyalleşiyorlar, farklı beceriler kazanıyorlar.*” (ÖĞRT-11) Ayrıca bazı öğretmenler olumlu ve olumsuz yanları birlikte değerlendirmiştir: “*Okul dışı etkinliklerin avantajı öğrencilerin motivasyonunu artırmasıdır, fakat dezavantajı da ciddi bir organizasyon yükü getirmesidir.*” (ÖĞRT-9) Genel olarak, kelime bulutu ve öğretmen görüşleri birlikte ele alındığında, öğretmenlerin okul dışı öğrenme faaliyetlerini çok boyutlu bir çerçevede değerlendirdiği; pedagojik,

sosyal, kültürel ve yönetsel unsurların bu sürecin temel belirleyicileri arasında olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin okul dışı spor etkinliklerinin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine yönelik çok boyutlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Bulgular, belirlenen tema, kategori ve kodlar çerçevesinde düzenlenmiş ve katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Özellikle planlama aşamasında zaman planı, okulun sunduğu imkânlar, yazılı onay ve ön bilgilendirme süreçlerinin öne çıktığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, yoğun ders programı nedeniyle etkinlik planlamasında zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen bu durumu *“Etkinlikler için en büyük sıkıntımız zaman ayarlamak. Ders programı yoğun olduğu için planlamada sıkıntı yaşıyoruz.”* (ÖĞRT-5) sözleriyle dile getirmiştir. Değerlendirme boyutunda, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin performanslarının dikkate alındığı görülmektedir. Bu yaklaşım, etkinliklerin yalnızca süreç odaklı değil, aynı zamanda sonuç odaklı olarak da değerlendirildiğini göstermektedir. Bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Etkinlik sonunda öğrencilerin davranışlarını gözlemliyoruz, onların katılım isteği bize geri bildirim sağlıyor.”* (ÖĞRT-14) ifadesiyle bu süreci açıklamıştır. Öğretmenlerin görüşlerinde avantajlar sıkça dile getirilmiştir. Etkinliklerin öğrencilerin motivasyonlarını artırdığı, sosyal ilişkilerini geliştirdiği ve özgüvenlerini yükselttiği vurgulanmıştır. Bu duruma örnek olarak bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Çocuklar sınıf dışına çıktığında çok daha hevesli oluyor, dersin eğlenceli tarafını orada keşfediyorlar.”* (ÖĞRT-12) sözleriyle öğrencilerin motivasyonlarındaki artışı ifade etmiştir. Bununla birlikte, öğretmenler etkinliklerin bazı dezavantajlarını da belirtmiştir. Organizasyon yükü, araç-gereç ve mekân yetersizlikleri ile veli izinlerinde yaşanan sıkıntılar bu dezavantajlar arasında yer almaktadır. Örneğin başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Etkinliği planlıyoruz ama her zaman araç-gereç ya da mekân sıkıntısı çıkıyor, bu da süreci zorlaştırıyor.”* (ÖĞRT-3) sözleriyle bu soruna dikkat çekmiştir. Sürdürülebilirlik boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmenleri, okul dışı spor etkinliklerinin tek seferlik değil, sürekli hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu noktada bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Bu tür etkinlikler sürekli hale gelirse öğrencilerde daha kalıcı alışkanlıklar gelişir.”* (ÖĞRT-8) görüşüyle sürekliliğin önemine işaret etmiştir. Son olarak, öğretmenlerin genel görüşleri, okul dışı spor etkinliklerinin öğrencilerin fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sürecin yalnızca öğretmenlerin bireysel çabalarıyla yürütülemeyeceği, veli iş birliği ve idari desteğin gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu konuda başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni *“Bu etkinlikler faydalı ama tek başımıza yeterli olmuyoruz. Okul yönetimi ve velilerin desteği şart.”* (ÖĞRT-15) ifadesini kullanmıştır. Genel olarak bulgular, beden eğitimi ve spor öğretmenlerin okul dışı spor etkinliklerini planlama, değerlendirme, avantajlar, dezavantajlar, sürdürülebilirlik ve genel görüşler ekseninde ele aldıklarını ve bu süreci bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Tartışma

Bu araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik görüşleri ortaya konulmuş ve bulgular literatür ışığında tartışılmıştır. Katılımcılar, okul dışı etkinliklerin öğrenciler üzerinde çok boyutlu etkileri olduğunu vurgulamış; bu etkinliklerin öğrencilerin motivasyonlarını artırdığını, sosyalleşmelerini kolaylaştırdığını, özgüven geliştirmelerine katkı sunduğunu ve farklı beceriler

kazandırdığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, beden eğitimi ve spor öğretmenleri planlama, veli onayı, mekân ve araç-gereç yetersizliği ile organizasyon yükü gibi sorunların sürecin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir: “Öğrenciler sınıf dışında çok daha aktif oluyorlar, bu onların hem öğrenme hem de sosyalleşme süreçlerine katkı sağlıyor. Fakat etkinliklerin planlanmasında veli desteğini almakta zorlanıyoruz.” (ÖĞRT-7). Yine başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni ise avantaj ve dezavantajların birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir: “Okul dışı etkinliklerin avantajı öğrencilerin motivasyonunu artırmasıdır, ancak organizasyon süreci ciddi bir yük getiriyor.” (ÖĞRT-9). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenleri, okul dışı etkinliklerin öğrencilerin çok yönlü gelişimine önemli katkılar sunduğunu vurgulamışlardır. Bu bulgu, Ergül, Alp ve Çamlıyer’in (2018) araştırmalarında ders dışı fiziksel aktivite programlarının öğrencilerin yaşam kalitesini anlamlı düzeyde yükselttiğini gösteren bulgularla örtüşmektedir. Benzer biçimde Özçelik’in (2021)’de yaptığı araştırmada, ortaokul öğrencilerinin program dışı sportif etkinliklere katılımının onların sosyal-duygusal ve ahlaki gelişimlerini desteklediğini ortaya koymuştur. Uzun ve Bolat (2023) ise program dışı etkinliklerin akademik başarıyı artırdığı, akran ilişkilerini geliştirdiği ve problem davranışları azalttığını belirterek bu sürecin öğrencilerin bütüncül gelişimine hizmet ettiğini vurgulamıştır. Katılımcılardan başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni bu katkıyı şu sözlerle özetlemiştir: “Öğrenciler sınıf ortamı dışına çıktıklarında hem daha mutlu oluyorlar hem de daha fazla öğreniyorlar, çünkü farklı deneyimler kazanıyorlar.” (ÖĞRT-11). Planlama ve uygulamada karşılaşılan zorluklar araştırmamızda öğretmenler, okul dışı etkinliklerin planlanması sürecinde zaman, izin süreçleri ve mekân yetersizlikleri gibi engellerin öne çıktığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni “Etkinlik için en büyük sıkıntımız zaman ayarlamak. Ders programı yoğun olduğu için planlamada sıkıntı yaşıyabiliyoruz.” (ÖĞRT-5) diyerek bu durumu ortaya koymuştur. Literatürde de benzer bulgulara ulaşılmıştır. Temiz ve Sivrikaya (2021), beden eğitimi derslerinde en sık karşılaşılan sorunların okul yönetimi desteği, dersin statüsü, malzeme eksikliği ve veli desteği yetersizliği olduğunu vurgulamaktadır. Kocayığıt ve Ekinci (2020) ise ortaöğretim okullarında program dışı etkinliklerin sayı ve çeşit açısından sınırlı olduğunu, ancak buna rağmen öğretmenlerin bu etkinlikleri öğrencilerin gelişimi açısından değerli gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerin dile getirdiği “etkinlikler faydalı ama sınırlı” görüşüyle doğrudan örtüşmektedir. Veli katılımı ve sosyo-kültürel boyut öğretmen görüşleri, velilerin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik tutumlarının etkinliklerin başarısında kritik bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Katılımcılardan başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni “Velilerden onay alınmadığında öğrencileri etkinliklere katmak zor oluyor. Ailelerin sürece destek vermesi şart.” (ÖĞRT-7) ifadesiyle bu duruma dikkat çekmiştir. Bu bulgu, Yılmaz’ın (2018) ebeveynlerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarını incelediği araştırmayla uyumludur. Yılmaz, ebeveynlerin olumlu tutumlarının öğrencilerin katılımını artırdığını; olumsuz yaklaşımların ise süreci sınırlandığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Acartürk Olçay’ın (2024) yaptığı araştırmada velilerin program dışı etkinlikleri çocuklarının okula aidiyetini güçlendiren bir unsur olarak değerlendirdikleri, ancak sosyo-ekonomik koşulların katılım üzerinde belirleyici olduğu ortaya konmuştur. Öğretmenlerin mesleki ve pedagojik perspektifi öğretmenler yalnızca öğrencilerin değil, kendi mesleki gelişimlerinin de bu süreçten etkilendiğini ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmada başka bir beden eğitimi ve spor öğretmeni bu durumu “Bu etkinlikler sayesinde biz de öğretmen olarak farklı yöntemler öğreniyoruz, kendimizi geliştiriyoruz.” (ÖĞRT-10) sözleriyle aktarmıştır. Uysal’ın (2022) öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada program dışı etkinliklerin iletişim becerilerini geliştirdiği

ve öğretmenlik yeterliliklerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, yapılan araştırmada öğretmenlerin “mesleki gelişim” vurgusuyla örtüşmektedir. Uluslararası literatürde de benzer bulgular dikkat çekmektedir. Marsh ve Kleitman (2002), program dışı etkinliklere katılımın öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra özgüven, liderlik ve sosyal ilişkilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Eccles ve Barber (1999) ise özellikle spor ve kültürel etkinliklerin ergenlerin riskli davranışlardan uzak durmalarına yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Bu sonuçlar, araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğrencilerin motivasyon, sosyalleşme ve özgüven kazanımına ilişkin değerlendirmeleriyle örtüşmektedir. Genel olarak araştırmada elde edilen bulgular, ulusal ve uluslararası literatürdeki çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Öğretmenler okul dışı etkinliklerin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel gelişimlerine katkıda bulunduğunu vurgularken; sürecin sürdürülebilirliğinin zaman yönetimi, veli desteği, okul yönetimi katkısı ve mekânsal imkânlarla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu açıdan, okul dışı öğrenme faaliyetlerinin daha planlı ve kurumsal bir çerçevede ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Öneriler

Okul dışı öğrenme faaliyetlerinin daha etkili ve sürdürülebilir olabilmesi için bazı öneriler geliştirilmiştir. Öncelikle okul yönetimlerinin bu süreçte daha aktif şekilde destek vermesi gerekmektedir. Öğretmenlerin organizasyon yükünü hafifletmek için idari düzenlemeler yapılmalı ve planlama süreçleri kolaylaştırılmalıdır. Velilerin süreçte katılımını artırmak için bilgilendirme toplantıları düzenlenmeli, ailelere bu etkinliklerin öğrencilerin gelişimindeki önemi anlatılmalıdır. Mekân ve araç-gereç eksikliklerini gidermek amacıyla yerel yönetimler, üniversiteler ve Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ile işbirlikleri kurulmalıdır. Ayrıca haftalık ders çizelgelerinde esneklik sağlanarak okul dışı etkinlikler için özel zaman dilimleri ayrılmalıdır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek üzere hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli ve bu faaliyetlerin pedagojik temelleri güçlendirilmelidir. Son olarak, Milli Eğitim Bakanlığı düzeyinde yapılacak politika ve müfredat düzenlemeleriyle okul dışı öğrenme faaliyetleri teşvik edilmeli, bu etkinlikler okul kültürünün ayrılmaz bir parçası haline getirilmelidir.

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

During the preparation and writing of this study, all scientific, ethical, and citation principles outlined in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were strictly followed. No manipulation or falsification was carried out on the collected data, and this study has not been submitted to any other academic publication medium for evaluation. The author bears full responsibility for any potential violations that may arise in connection with this article.

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Researchers' Contribution Declaration:

Çalışmanın tasarımı ve planlanması; veri toplama, analizi veya yorumlanması; makalenin yazımı; veri düzenleme, yöntem belirleme, yazım – özgün taslak, yazım – gözden geçirme ve düzenleme, Makalenin önemli noktaları eleştirel bir şekilde gözden geçirilmiş ve makalenin son hali yazar tarafından onaylanmıştır.

Study design and planning; data collection, analysis, and interpretation; manuscript writing; data organization; methodology development; writing – original draft; writing – review and editing. The authors critically reviewed the key aspects of the manuscript, and the final version has been approved by all authors.

Fon Desteği / Funding

This Bu çalışma, kamu, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki fon sağlayıcı kurumlardan herhangi bir özel destek almamıştır.

This research received no external funding.

Teşekkür / Acknowledgements

None.

APA 7 Citation

Yıldız, R. (2025). Beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışındaki öğrenme faaliyetlerinin değerlendirilmesi.

International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJHES), 3(2), 101–114.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17428807>

<https://www.ijhess.org/Archive/issue2-volume3/ijhess-volume2-issue3-15.pdf>

References / Kaynaklar

- Acartürk Olçay, H. (2024). *İlkokullarda program dışı etkinliklere ilişkin okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Aybek, A., Imamoğlu, O., & Taşmektepligil, M. Y. (2011). Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-65.
- Bartkus, K. R., Nemelka, B., Nemelka, M., & Gardner, P. (2012). Clarifying the meaning of extracurricular activity: A literature review of definitions. *Journal of College Student Development*, 53(6), 682–697. <https://doi.org/10.1353/csd.2012.0027>.
- Brooks, R. (2007). Informal learning in a formal context: The case of higher education. *International Journal of Lifelong Education*, 26(4), 367–383. <https://doi.org/10.1080/02601370701417252>.
- Coşkuntürk, O. S., Kurcan, K., Yel, K., & Güzel, S. (2023). Teknolojik gelişmelerin hareketsiz yaşama ve çocuklarda psiko-motor gelişime etkileri. *Dede Korkut Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 48-59.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Eccles, J. S., & Barber, B. L. (1999). Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters? *Journal of Adolescent Research*, 14(1), 10–43. <https://doi.org/10.1177/0743558499141003>
- Ekici, S., Bayraktar, A., & Uğur, A. O. (2009). Ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklere bakış açılarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 431-448.
- Ergül, O. K., Alp, H., & Çamlıyer, H. (2018). Ders dışı etkinlikler kapsamında uygulanan fiziksel aktivite programının ilköğretim öğrencilerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 208-222.
- Gönen, M., Ceyhan, M. A., Çakır, Z., Zorba, E., & Coşkuntürk, O. S. (2022). SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYON ALANI KULLANIMLARINA İLİŞKİN ENGEL VE TERCİHLERİ. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 11(4), 59-76.
- Gündoğdu, K., Karataş, İ. H., & Nacar, E. (2011). Öğrencilerin okul dışı etkinliklere katılım durumları üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 18-30.
- Kocayigit, A., & Ekinci, N. (2020). Ortaöğretim okullarında uygulanan program dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 1811-1835. <https://doi.org/10.26466/opus.703606>
- Marsh, H. W., & Kleitman, S. (2002). Extracurricular school activities: The good, the bad, and the nonlinear. *Harvard Educational Review*, 72(4), 464–514. <https://doi.org/10.17763/haer.72.4.051388703v77736>.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği*. Resmi Gazete, Sayı: 30016.
- Null, J. W. (2011). Curriculum history: Its past and present status. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 13(1–2), 1–15.

- Özbay, G., Demirci, N., & Karabulut, A. (2014). Hareketsiz yaşam tarzı ve sağlık sorunları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(3), 945-962.
- Özcan, N., & Yıldırım, İ. (2011). Sporun tarihsel gelişimi ve insan yaşamındaki yeri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 112-135.
- Özçelik, Ö. (2021). *Program dışı etkinliklere katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal-duygusal ve ahlaki gelişimlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage.
- Purkey, C.S. (1985). School Reform. "The District Policy Implications of the Effective School", *The Elementary School Journal*, 85,353.
- Temiz, C. N., & Sivrikaya, A. H. (2021). Beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunların incelenmesi (Yurt içi ve yurt dışı değerlendirmesi). *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 12-39.
- Uysal, F. (2022). Öğretmen adaylarının bakışıyla program dışı etkinlikler. *MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 17(13), 88-109.
- Uysal, F., & Özkan Elgün, A. (2020). Program dışı etkinliklerin sınıflandırılması ve öğrenci gelişimine etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 45-68.
- Uzun, F., & Bolat, Y. (2023). Program dışı etkinliklerin öğrenci gelişimine etkisi. *Harran Maarif Dergisi*, 8(1), 14-35. <https://doi.org/10.22596/2023.0801.14.35>.
- Wrem, J. (1999). The hidden curriculum revisited: A critical review. *Curriculum Studies*, 3(3), 231-247. <https://doi.org/10.1080/14681369900200051>.
- Yalçın, H. B. (2024). *Türkiye'deki okul dışı öğrenme faaliyetlerine katılma eğilimlerinin astronomi etkinlikleri özelinde incelenmesi: Retrospektif bir tarama çalışması* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi.
- Yel, K., Şencan, D., Güzel, S., & Erkiş, A. O. (2024). Physical activity, nutrition, and healthy living. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 1(3), 15-28.
- Yılmaz, A. (2018). Ebeveynlerin beden eğitimi dersi ve ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 48-61.
- Yılmaz, A., Zorlu, Y., & Aslantürk, O. (2023). Beden okuryazarlığı, fiziksel aktivite davranışı ve ders dışı sportif etkinlikler arasındaki ilişki. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(3), 231-242.

Publishers' Note

IJOSS remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.